

Královna jazzu a filmová ikona. Nemohly se lišit víc. Přesto byly přítelkyně.

ELLA a MARILYN

Eliza Knight a Denny S. Bryce

Přeložila Dana Chodilová

 metafora

Píše se rok 1952. Ella Fitzgeraldová je už známou jazzovou zpěvačkou, již v cestě na absolutní vrchol brání „jen“ přístup společnosti k ženám a rasové předsudky. Ve stejné době začíná strmě stoupat i hvězda Marilyn Monroe, která zase svádí nekonečné boje s řediteli studií, majetnickými muži i vlastními démony. Potřebuje se naučit zpívat – a nespokojí se jen tak s nějakou učitelkou. Chce tu nejlepší. Přes Ellino odmítnutí se nevzdává, a z jejich vzájemné korespondence se postupně rodí nečekaná spřízněnost. Obě čelí předsudkům a konvencím společnosti, bojují za vlastní nezávislost a touží vystoupat až na vrchol. Jejich pouto, které přetrvalo více než desetiletí, připomíná, že existuje síla, jež dokáže překonávat bariéry, prohry, citové kotrmelce i bouřlivý úspěch. Tou silou je opravdové přátelství.

„Při líčení životních přemetů i běžných strastí obou slavných žen se čtenář neubrání pocitu, že každá z autorek by s přehledem mohla napsat samostatný román – tak důkladně obě prostudovaly dostupné prameny a zpracovaly je do plastického vyprávění. ... Ze vzájemné podpory, kterou si Ella a Marilyn navzájem prokazují, číší vřelost a jejich vztah vyznívá lidsky a přirozeně. Příznivci každé z těchto fascinujících žen – případně obou – rozhodně nebudou zklamaní.“

– Historical Novel Society

„Román má bezchybný styl, strhl mě doslova od první stránky. Příběh plynul s touž nenuceností a nonšalancí, s níž Ella Fitzgeraldová zpívala.“

– Bigskybooks.co

ELLA
a
MARILYN

Eliza Knight a Denny S. Bryce

ELLA a MARILYN

Přeložila Dana Chodilová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

*Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou **bez souhlasu nositele práv zakázány**.*

Can't We Be Friends © 2024 by Denny S. Bryce and Eliza Knight
Published by arrangement with William Morrow Paperbacks,
an imprint of HarperCollins Publishers. All rights reserved.
Translation © Dana Chodilová, 2025
Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2025

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-993-5 (ePub)

ISBN 978-80-7625-992-8 (pdf)

ISBN 978-80-7625-339-1 (print)

Věnováno Elle a Marilyn

*„Přátelství mezi ženami,
jak vám potvrdí kterákoli z nich,
tvoří tisíc drobných laskavostí... projevovaných
oboustranně, navzájem, stále znovu a znovu.“*

Michelle Obamová

PROLOG

Ella

(LOS ANGELES, KALIFORNIE, 1972)

Nasadit vysoký tón – zvolit céčko, pak klesnout do nižší polohy a scatovat, zpívat beze slov: bíp-da-bop, dab-du-dí, ZING! Vnořím se do rytmu, nepřemýšlím nad tím, co přijde pak. Mé tělo, svaly a kůže samy vědí, co čekat. Nemusím dělat nic zvláštního. Stačí mi být v této chvíli, na tomto místě. Poznám, kdy je to dokonalé. Což platí pro tón, rytmus nebo akord, pro píseň, nekonečný swing.

Do toho, holka. Tohle ti jde samo od sebe.

Melodie a texty mi plynou hlavou stejně přirozeně, jako dýchám. Jsem ztracená v kouzlu zvuků a hudby, ale nezůstanu v té své bublině tak dlouho, jak by se mi líbilo.

Zvedne se vánek. Nos mi olízne štiplavá vůně růží odrůdy Imperial. Jsem na dvorku svého domu v Beverly Hills, sedím u stolu na kovové židli a pod zadkem mám červeno-bílý polštář. Je to pořádný polštář. Mám taky pořádný zadek, ale je mi to fuk.

Užívám si ty růže a sluneční svit, na duben je dost horko. Slunečník nad stolem mě chrání před úžehem, ale na čele mi stojí pot.

„Ello, chceš to provést tady venku?“ Z posuvných dveří se vynoří má sestřenice Georgiana. Potrpí si na pestré barvy, dnes má na sobě dlouhou červenou vestu, pod ní květovanou blůzu a námořnický modré kalhoty. Ani jedna nejsme žádná mladice – blížíme se k pětapadesátce. Jenže Georgianu na rozdíl ode mě netrápí oteklé kotníky ani ta bláznivá houpačka čísel, když stoupne na váhu. Nic si z ní nedělá a pohybuje se dvakrát tak svižně, přináší tác s velkým skleněným džbánem ledového čaje, dvě vysoké sklenice a dlouhé lžičky. Miluje ten moderní pomalovaný džbán, koupila ho v obchodním domě Gimbels, jak mi připomíná vždycky, když ho vytahuje ze skříně. Ale mě spíš zajímá, kolik cukru a citronu je na tácu a proč nakrájela banánový chlebiček na tak tenké kousky.

„K čemu je to všechno?“

„Nedělej, že nevíš,“ usadí mě. „O tom interview jsem ti říkala už přede dvěma týdny.“

Vím o tom. Jenom se mi do toho nechce. „Interview? Jaké interview?“

„Takové, jaké jsi dělala tisíckrát.“ Položí tác na stůl, až to hlasitě bouchne. Čekám nějaký malér, ale nic se nerozbilo.

„Mně je jedno, kolik rozhovorů jsem dala, nikdy jsem nestála ani o jeden,“ zabručím, ale rychle se smírju se svým osudem. „Pro koho má být tenhle? Pro jaké noviny?“

„Pro magazín *Ms*. To všechno jsem ti říkala, Ello.“

„Tak mi to řekni znovu.“ Jsem nepřijemnější, než bych chtěla, poznám to podle výrazu v Georgiániných očích. „Pěkně prosím, jestli ti to nevadí.“

„Tohle interview je jiné. Nejde tu o tebe.“

„Tak proč ho mám dělat?“

„Jde o Marilyn.“

Ruka, kterou sahám po banánovém chlebičku, se mi zachvěje. Svěsím ji a zabodnu se pohledem do Georgiany. Nemíním dát najevo víc z toho, co cítím. Představa, že si s někým povídám o Marilyn, mě vyvádí z míry. „Proč nenechají mrtvé

v klidu odpočívat? Deset let leží v hrobě, a pořád se o ní žvaní po celém světě.“

Georgiana si netrpělivě povzdechne. „Je to pro zvláštní vydání na památku desátého výročí Marilyniny smrti a má se věnovat tomu, co se v Americe od té doby změnilo a co ne. Zvlášť pro ženy.“

„Myslíš pro bílé ženy?“

„Jistěže pro bílé ženy,“ odpoví Georgiana a ani nemrkne. „Ale jedna ze zakladatelek toho magazínu je černoška. Dorothy Pittmanová Hughesová. To jsem si zjistila.“

„Jak to, že jsem ho neviděla na stáncích?“

„Nebyla jsi u stánku desítky let. Kromě toho, nezmínila jsem se, že je to nový časopis?“ Nalije sklenici ledového čaje. „Pokud jsem to neřekla, tak je – úplně nový. Ale další zakladatelkou je Gloria Steinemová a lidi z newyorské nakladatelské branže tvrdí, že se z toho stane feministický hlas Ameriky.“ Georgiana se vydá k záhonu u posuvných dveří, ale neodchází. Štouchá do popínavek, pohrává si s růžemi a hladí lístky a okvětní plátky, jako by se květiny neobešly bez její pomoci – což je nesmysl, kvetou samy od sebe každý rok od té doby, co jsem je vysadila.

„Je načase, aby ženy, které mají co říct, měly místo, kde to můžou říct,“ tvrdí. Věčně se snaží vystupovat jako moderní ženská – a přitom dál trápí moje růže. „Nesouhlasíš, Ello?“

Nevšímám si té otázky. „Máme zahradníka, ten se o kytky stará, Georgiano. Nemusíš se mu do toho plést.“

Sestřenice mi věnuje jeden ze svých postranních pohledů – což je sakra těžké, když není obrácená ke mně. Vnímám ten ničivý pohled, i když mi stojí za zády. „Ms. bude mít v srpnovém čísle velký článek o Marilyn.“

Ruka jí klesne k boku. „Žádný strach, já těm tvým vzácným kytkám neuškodím.“ Chytí držadlo posuvných dveří a škubne jimi, až mám strach, že je vytrhne z kolejnič. „Ta reportérka tu bude každou chvíli.“

Žaludek se mi svírá. „Nedělej, že nevíš, jak nesnáším novinaře. Odjakživa jich mám plné zuby.“

„Myslela jsem, že tentokrát ti to tak vadit nebude.“

„Já jsem to, co dělám, Georgiano. Jsem zpěvačka a zpívám. Není třeba trápit mě něčím jiným. Co cítím nebo jsem cítila k Marilyn, je moje věc.“

„Hmm, jasně,“ zabručí Georgiana. „Gloria Steinemová není jen tak někdo, Ello. Chci tím říct, že je z nové generace. Neškodilo by, kdyby se tvoje jméno objevilo v magazínu, který čte omladina.“

Vím, že se nevzdá, ale ani já se nechci poddat.

„Ten magazín se možná udrží, a možná ne.“ Ohlédne se přes rameno. „Tak to říkal Norman, ale to, co řekneš o Marilyn, si lidi zapamatují.“

„Kdy jsi mluvila s Normanem?“

„Tuhle. Slyšel o tom článku a zmínil se o něm.“

Norman Granz byl mým manažerem desítky let a teď žije ve Švýcarsku, ale pořád mě sleduje. „Tak to bych si měla vymyslet, co řeknu.“

Georgiana obrátí oči k nebi. „Nebud' taková, Ello.“

„V některých věcech si nemůžu pomoci.“

Dívám se, jak sestřenice odchází, otvírá posuvné dveře a vchází do domu. Pak začínám myslet na Marilyn a na to, jak jsme se seznámily, na všechny ty vzestupy a pády.

Představte si, že řídíte jaguar, jedete závod Le Mans, velkou cenu rychlosti a vytrvalosti. Abyste se udrželi v čele, nebojácně řezete zatáčky, přidáváte plyn, sešlapujete pedál na doraz a na rovinkách se řítíte na plný plyn. V takové rychlosti vás minulost nedožene. Jste v pohybu, protože víte, že když se zastavíte, prohrájete.

Já se nezastavuju. Ani Marilyn se nechtěla zastavit. Stejně jako já se snažila nechat minulost za sebou a bolest ve zpětném zrcátku. Stejně jako já chtěla utéct vzpomínkám na ztracené matky, zlé otčím, sirotčince a mladická manželství,

která se pokazila tak rychle, až si člověk myslel, že se mu to jenom zdálo.

Nikdy jsem si nechtěla pamatovat minulost. Je to sakra boj nechat odejít tak velkou část sebe samotné. V době, kdy jsem poznala Marilyn, jsem se nacházela někde mezi minulostí a současností. Byla jsem královnou jazzu a ona královnou stříbrného plátna. Jak už to ale chodí u úspěšných lidí ze zábavního průmyslu, osoba, kterou jsme předváděly navenek, se velice lišila od té za zavřenými dveřmi.

Dalo by se čekat, že se setkáme na nějakém obvyklém místě, kde se scházejí vyvolení z Hollywoodu a z hudební scény – v nočním klubu, na předávání cen, v zakouřeném zákulisí, kde si účinkující můžou vydechnout.

Ale s námi to bylo jinak. Naše setkání nebyla žádná náhoda ani reklamní trik. Stalo se to kvůli zpěvu.

Zpočátku to nebyly žádné růže a valentýnky. Pro mě ne. Byla jsem příliš zaměstnaná teskněním po dávno minulé lásce a schovávala jsem ten životní neúspěch za tolik živých vystoupení a natáčecích frekvencí, kolik jich můj manažer dokázal sjednat. Marilyn si ke mně ale stejně našla cestičku. A že to se mnou není lehké. Ale kam na tuhle ženskou! Hotové odhodlání v sukních. Protože věřte, že byla něco víc. Připomínala mi mě samotnou. A myslím si, že tomu bylo i naopak, dokud... no, dokud se to všechno nezvrtlo.

Ozve se zvonek. Georgiana odsune prosklené dveře. „Je tady. Mám tu zůstat?“

Strčím ruku do kapsy sukně a vytáhnu balíček žvýkaček. „Ne, nemusíš. Vím, co řeknu. Pošli tu reportérku sem za mnou. Jsem připravená.“

ČÁST PRVNÍ

IMPROVIZACE

(1952–1954)

DRSNÁ JÍZDA

(ROUGH RIDIN')¹

Ella

(1952)

„Co to děláš, Ello?“
Georgiana stojí ve dveřích koupelny s otázkou, na kterou jí možná odpovím, ale až za chvíli. Po uplynulé noci jsem rozhozená. Vyčerpanou myslí mi víří spousta emocí, spousta vážných myšlenek, spousta starostí o její city, o mé city a o city mého manžela. A tak se potřebuju srovnat.

Nebo bych možná měla přestat tolik přemýšlet a prostě jí odpovědět. „Dělám přesně to, co mě vidíš dělat. Sedím na stoličce u toaletky a maluju se.“

Asi jsem to přehnala, soudě podle její kyselé tváře (vypadá, jako by jí mezi zuby uvízl kus ořechu z cukroví). Pokusím se to napravit. „Promiň. Promiň. Dej mi prostě chvíli.“

Mávne rukou, v níž drží poštu. „Už je poledne a musíš si přečíst dopisy a za dvě hodiny máš na Manhattanu schůzku

¹ Tituly jednotlivých kapitol tvoří názvy písní Elly Fitzgeraldové a filmů Marilyn Monroe, proto zůstaly ponechány i v původní anglické podobě.

s módní návrhářkou. Vzpomínáš si? Potřebuješ nový šatník. Nemůžeš jet do Evropy jako vagabund.“

Hledím na její odraz v trojdílném zrcadle toaletního stolku. Je moderně oblečená v námořnicky modrém kostýmku Chanel, má krátký sestřih vlasů na pudla, vše korunují velké perlové klipsy na uších. To je celá Georgiana, navenek jako ze škatulky. Ale uvnitř rozháraná, i když jinak než já.

Popojde dál do koupelny, oči na stopkách, pátrá bůhví po čem. „Budeš na sebe jenom zírat do zrcadla, nebo se nachystáš?“

„Možná,“ bráním se. Nemusím se připravovat na žádné představení ani nahrávání, takže by mi vůbec nevadilo prosedět celý den v růžovém županu s růžovými natáčkami na hlavě. Jsem moc unavená na to, abych se hýbala.

Včera pozdě večer jsem se vrátila z Kalifornie a ze svého čtvrtého koncertu Jazz ve filharmonii neboli JATP v rámci amerického turné. Jsem rozhozená z dlouhého letu, z hádky s Rayem, mým manželem, a z noci beze spánku. Georgiani poledne je pro mě moc brzo na to, abych byla rozzářená a čilá.

Zakaboním se na ni. „Proč se pořád vtíráš? Otravuješ mě. Nelíbí se mi to.“

„Jsem tvá asistentka, otravovat tě je moje práce. A nedělej, že ti to vadí. Otravuju tě už dvacet let.“

„To nic nemění na tom, že mám právo na kousek soukromí, Georgiano.“

„To máme všichni,“ protáhne a pohledem dál přejíždí po koupelně, jako by ji viděla poprvé.

Před rokem, potom co jsme se s manželem poněkolkáté rozešli, jsem ji nechala přestavět. V duchu rychle počítám. Poslední dobou mi připadá, že se rozcházíme každý druhý týden.

Zatímco dumám, postaví se Georgiana ke stoličce, kterou tu nechávám pro Raye (nebo bych spíš měla říct, že jsem ji

nechávala pro Raye). Myslí si, že je nenápadná, naklání hlavu a mžourá na sprchový kout.

Najednou je mi jasné, o co jí jde. „Ray se za tím růžovým plastovým závěsem neschovává, Georgiano. Takže můžeš přestat slídit,“ říkám hlasem lehkým jako peříčko. Nepřekvapuje mě, že nezním tak nazlobeně, jak se cítím. Dřív jsem si myslela, že až dospěju, přijdu o svůj laskavý tón. Ale během let se mi často hodil a teď, v pětatřiceti letech, se ho už vzdávat nebudu.

Georgiana stojí za mnou, shýbá se, snad se mě chystá obejmout. Musela si všimnout, že jsem rozladěná.

„Co je to za rtěnku?“ Natáhne se mi přes rameno a já jí podám odstín Raven Red od Revlonu. „Díky.“ Nanese si ji. „Jak vypadám?“

„Jako moje načančanější dvojče – jenom trochu štíhlejší.“

„Ello, prosím. Nezačínej s tím. Je krásný den. Nekažme si ho těmi tvými nesmysly.“

„Já jsem v pohodě. Mám prostě silné kosti, ale aspoň jsem slavná. Není to tak, jak to napsal ten reportér z *Jetu* pod tím zatraceným titulkem ‚Slavné ženy při těle‘? Lidi mě tak berou. Měla bych být poctěná, že mě tam uvedli. No ne?“

Georgiana se posadí na Rayovu stoličku. „Nemluvme zas o tom článku.“

Zaklapnu víčko pudřenky. „Proč si ti novináři vymýšlejí taková otravná témata?“

Georgiana si hlasitě povzdechne a položí si poštu na klín.

Po dlouhé pauze mě napadne změnit téma. „Líbí se mi, jak máš udělané vlasy. Rozkošný účes.“

Pokrčí rameny. „Podlézej mi, jak chceš. Stejně si musíš pospíšet.“ Srovná si dopisy na klíně. „Cítíš se dobře? Slyšela jsem, jak se s Rayem hádáte, přes celý barák.“

Pro lásku boží! To jsme byli tak hluční? Její pokoje jsou daleko. Má tudorovská usedlost, jak jí říká Ray, má jako většina tudorovských domů šikmé střechy, kamenné zdivo a štukovou

fasádu. Je v ní spousta velkých pokojů a dlouhých chodeb. Potřebovala jsem prostor pro svou nejbližší rodinu a taky pro tu širší, ne jenom pro Georgiana, ale pro matčinu sestru Virginii Williamsovou a samozřejmě pro svého adoptovaného syna, malého Raye, a taky pro bratrance a sestřenice, strýce a tety, kteří mě jezdí navštěvovat. Chtěla jsem, aby se všichni, které mám ráda, vešli pod jednu velkou střechu.

„Jsem v pohodě,“ odpovím Georgiáně. „Promiň, jestli jsme tě rušili. Hádali jsme se kvůli malému.“ Z té hádky se mi ještě teď svírá žaludek. Synka zbožňuju, ale při mém zápalu ho vídám málokdy. Šlím z toho a můj muž to ví – ale taky přesně ví, jak si do mě rýpnout.

„Ray je na cestách s naším turné nebo s Triem Oscara Petersona každý druhý víkend, ale přitom vyčítá mně, že nejsme rodina.“ Spodní ret se mi zachvěje, kousnu se do něj, abych to zastavila. „Prý že teď poznám, co on zažíval minulé dva roky – když jsem byla moc zaměstnaná a neměla jsem čas na něj ani na naše dítě.“ Obrátím se k ní. „Je to pravda? Můžu za to já?“

„Promiň, Ello, ale vážně moc pracuješ.“

„Pracuju? Zpívání, to pro mě není práce. Je to to, co jsem, Georgiano. Proč to nikdo nechápe? Ray taky nenechá toho, co mu jde nejlíp. Proč bych to měla udělat já?“

„Já myslím, že nechce, abys toho nechala. Jenom zpomal.“

„Jsi na jeho straně? V tom případě mi řekni, kdo tu bude platit účty? Co? Živím celý tenhle dům. Když nebudu vydělávat, jak dostaneš zapláceno?“

Georgiana protočí panenky. „No dobře. Klid. Máš vztek na Raye. Nevylívej si ho na mně.“

Proč se vlastně starám? Nikdo to nepochopí. Georgiana ne, a můj manžel už vůbec ne.

„Zapomeň na to. Mluvme o něčem jiném.“ Obrátím se k zrcadlu, naberu pudr a trochu moc zprudka si popráším tváře. „Co je v té poště?“

„Pár špatných zpráv a pár dobrých zpráv, nebo bych mohla říct zajímavých zpráv.“ Georgiana vytáhne z hromádky na klíně jeden dopis. „Píší nám z klubu Mocambo.“

Ztuhnu. Ten noční klub je pro mě snové angažmá. Sunset Strip v Los Angeles je nové působiště nejžhavějších nočních klubů v celé Americe. Ale já se tam ne a ne dostat. Narovná se v ramenou, obrním se před tou zprávou. „Mluv, Georgiano. Strhni tu náplast rychle.“

„Podle jejich manažera mají příští sezonu obsazenou. Zkoušela jsem i další podniky na Stripu, Ello. Všechny mají plno.“

„No jistě, mají plno, jen uslyší moje jméno,“ ušklíbnu se. „Líp by se nám bránilo, kdyby mě nechtěli proto, že jsem černá.“ Nečekala jsem, že se mi tak stáhne krk. „Dorothy, Sassy, Eartha, Lena.² Ty všechny v těch klubech vystupovaly. Zpívaly jazz, blues nebo muzikálové melodie, to je fuk. Jde o to, že ani jedna nemá víc než devadesát-šedesát-devadesát.“

Georgiana je najednou u mě, natahuje se po mé ruce, ale odstrčím ji. „Nepotřebuju soucit. Potřebuju se dostat do klubu na Sunset Stripu.“

„Já vím co.“ Stejně mě za tu ruku chytí. „Přestaneme se doprošovat. Ty jsi lady Ella, královna jazzu, a po tom zámořském turné o tobě budou vědět všichni ve Státech i v Evropě. Nepotřebuješ Strip. Budou ze hry, až se do tebe zbytek světa zamiluje ještě víc.“

Zahřeje mě u srdce. „Umíš hezky povzbudit.“

„Jenom ti připomínám, jak to je. A na příští rok Norman Granz, sám Pan JATP, zorganizoval Austrálii, Havaj a Japonsko. Není místo na planetě, kde by o tebe neměli zájem, až na pár mizerných nočních klubů v Los Angeles. Já nerada kleju. Je to vulgární. Ale říkám, do hajzlu s nima.“

² Dorothy Dandridgeová, Sarah (Sassy) Vaughanová, Eartha Kithová, Lena Horneová – populární zpěvačky, Afroameričanky nebo míšenky.

Zasměju se, sice krátce, ale přece. „Dobře, to беру. Takže budu prostě dál nahrávat a vystupovat kdekoli a kdykoli.“

Usměje se a vezme další obálku, dopis z Mocamba odhodí stranou. „Takže můžeme jít dál.“

„Ano, můžeme,“ přisvědčím. „Co jsou ty dobré zprávy?“

„Dopis od jedné začínající hollywoodské herečky.“

„Co? Nějaká fanynka? Chce po mně podepsat album nebo co?“

„Podpis nechce,“ odpoví Georgiana. „Potřebuje od tebe pomoc.“

„Pomoc, hm? Kdo je to a co po mně chce?“

„Je to Marilyn Monroe a chce, abys ji naučila zpívat.“

„Jaká Marilyn?“ Dívám se na Georgianu přimhouřenýma očima. Jistě si dělá legraci. „Myslíš tu blondatou holku, Marilyn Monroe?“

„Ne, operní pěvkyni Marilyn Monroe.“ Georgiana se ironicky ušklíbne. „Ano, tu Monroe. Tu, co hrála v tom filmu s Bette Davisovou. *Vše o Evě*. Říkala jsi, že se ti líbil. Že v té scéně na večírku byla zábavná.“

„Jo. Jo. Na to si pamatuju, ale pomoci jí nemůžu.“

„Proč ne?“ ptá se a je v tom slyšet překvapení i zklamání. „Chce po tobě jenom, abys ji naučila zpívat.“

„To nedovedu,“ odpovím. „Jsem samouk. Nikdy v životě jsem nebrala jedinou lekci zpěvu. To sama víš. Jestli se chce učit, ať hledá ve svém srdci, v duši, jestli nějakou má. Tam objeví hlas. Kromě toho, víš jistě, že to není nějaká hromadná akce?“

„Neřekla bych. Je to psané rukou, zdá se, že na osobním dopisním papíru.“ Ukáže mi list s předtištěnými iniciálami a jmény. „Tohle jí mám odpovědět?“

„Neodpovídej jí vůbec. Když se někdo zeptá, budeme se tvářit, že se dopis ztratil v poště. Kromě toho určitě zapomeneme, že to napsala. Asi ji to napadlo pozdě v noci, tipuju, na

nějakém tom večírku v Beverly Hills se spoustou chlastu a kdo ví čeho ještě. Prostě to zahod.“

Georgiana stiskne rty do tenké čárky. „To by byla chyba. Měla bys odpovědět.“

„Proč?“

„Píše, že jsi její oblíbená zpěvačka. A co ti to udělá, když odmítneš – zdvořile.“

Dívám se na ni a uvažuji. *O co tu sakra jde?* „Teď nemluvíš jako ta sestřenice, co ji znám a mám ráda.“ Povyťánu obočí. „Leda bys byla její fanylnka.“

„A co když jsem?“

Zasměju se. „Stejně si nepřejí, abys jí odpovídala.“

Zafuní. „Jak vždycky říkáš – kdo má dost peněz, aby si koupil tvoje album, stojí za to, abys ho poznala.“

Sáhnu do kapsy sukně a vytáhnou balíček žvýkaček Wrigley. „Viděla jsem ji jen v jednom filmu s Bette Davisovou. Davisovou mám ráda, ale ani tu bych neučila zpívat.“ Hodím si plátek žvýkačky do pusy.

„Stejně jí pošlu odpověď.“ Georgiana mlaskne. „Není třeba, aby slečna Monroe věděla, že si neuděláš čas ani na to, abys ji zdvořile odmítla.“ Zastrčí dopis zpátky do obálky.

„Dělej, jak chceš.“ Začnu si vytahovat natáčky z vlasů, jako by mě ten plast začal pálit. „Co je tam dál?“

„Běž se obléknout, ať to k té návrhářce na Manhattan stihneme včas.“ Sebere obálky, které má na klíně, a vstane.

„Dej mi patnáct minut. Dobře?“

Povzdechne si. „Sliby. Samé sliby.“

Do podniku Chez Zelda v centru Manhattanu dorazíme před zavíračkou. Sotva do toho butiků vejdu, přepadne mě nervozita ze zkoušení šatů a z návrhářů. Sunset Strip a Marilyn Monroe jsou zapomenuty.

Miluju šaty, ale ne módní naparáděné kousky od návrhářů. Jsem ženská stvořená pro konfekci, až na kožešinové

šťóly a norkové kožichy. Měřím sto šedesát pět centimetrů, mám velikost 18 a většina uznávaných módních návrhářů se zachmuří, jakmile se objevím v jejich království.

Zelda tvrdí, že k nim nepatří. Hned jak vstoupíme do jejího podniku, oznámí mi, že plnoštíhlá žena je pro ni prostě běžná klientka, pro kterou dokáže vytvořit krásné šaty. „Budou na vás vypadat stejně dobře jako na komkoli jiném, včetně támhletých figurín.“

Po několika minutách špitnu Georgianě do ucha, že mi nebude vadit dělat živý jehelníček někomu tak nadanému a zdvořilému, jako je Zelda.

Plným jménem je to Zelda Wynn Valdesová, vyhledávaná módní a kostýmní návrhářka. A jedna z prvních žen tmavé pleti, která vlastní takový butik na Manhattanu. K tomu je navíc prezidentkou newyorské pobočky National Association of Fashion and Accessory Designers, založené Mary McLeod Bethuneovou. To všechno mi Georgiana sdělila, zatímco jsme jely na Manhattan. Ale na mě působí hlavně její usměvavost a přímé jednání. Získala si novou fanytku.

Po několika hodinách měření a přednášek o flitrech a saténu se s Georgianou chystáme k odchodu, když tu dovnitř vkrácí Dorothy Dandridgeová. Po přátelském uvítání nám vysvětlí, že přijela do města ze západního pobřeží na focení.

Je hezká jako obrázek a jistě mi nemíní ublížit, ale dneska si vybrala špatnou chvíli na to, aby nám sdělila své názory na klub Mocambo.

„Je to zločin, že jsem vystupovala v nočním klubu na Sunset Stripu dřív než vy – vzhledem k tomu, že jste královna jazzu.“

„Ano, je to nespravedlnost.“ Doufám, že není vidět, jak zatínám zuby, když se pousměju.

Cítím, že mě Georgiana sleduje. Pohlédnu na ni a potvrdím si svůj dojem. Povytáhne obočí, její přísně stažená ústa mě varují.

Když se naštvu, dokážu být nepříjemná na kohokoli, a moc nechybí, abych se slečny Dandridgeové zeptala, jestli ji náhodou nenapadlo, že v angažmá pro klub Mocambo sehrála roli její postava velikosti šest, její odstín pleti a svůdné rty.

Georgiana je najednou u mě, omlouvá se, že musíme náhle odejít, a postrkuje mě ke dveřím.

Rychle se na Dorothy pousměju, ještě rychleji ji obejmů a zamávám jí s tím, že se snad brzy zase uvidíme, a už jsme s Georgianou na chodníku a míříme k limuzíně.

„Tohle je jeden z důvodů, proč nemáš moc přátel, Ello.“

„Nic jsem přece neřekla.“

„Ale ano, řekla. Všechno, co jsi chtěla říct, jsi měla napsané na čele.“

Nakrčím nos. Georgiana má pravdu, ale v některých věcech si ženská prostě nemůže pomoci. A tak se na ni nedívám. Klopím hlavu a počítám praskliny v chodníku, dokud se nedostaneme do auta.

VŠE O EVĚ

(ALL ABOUT EVE)

Marilyn

(1952)

Venku čeká na Marilyn vůz, ona je už skoro připravena k odjezdu.

Vybere si rudou rtěnku Max Factor odstínu Coral Glow, nalíčí si rty tak, jak to dělává od svých třinácti let, a zamrká dlouhými řasami zvýrazněnými řasenkou. Ani tehdy jí ta proměna nedala moc práce, natož dnes. Je Marilyn, ale má v sobě něco ze stylu Normy Jean³, kvůli čemuž muži vrčí jako vlci a ženy syčí jako hadi.

Na zářivě bílých zubech jí zůstala karmínová skvrna od rtěnky. Otře si rty kapesníčkem, našpulí je, hlasitě mlaskne a jako obvykle se tomu zahihňá.

„Jsem Marilyn Monroe.“ To jméno jí skapává z rudých rtů jako smyslná rozteklá čokoláda nebo hříšně drahé šampaňské. Nedá se jen tak zapomenout – aspoň ne teď. Lidé si my-

³ Norma Jean (či Jeane) – rodné jméno Marilyn. Umělecký pseudonym Marilyn Monroe přijala roku 1946 při podepsání první smlouvy s filmovými studii 20th Century Fox. Úředně se Marilyn Monroe stala roku 1956.

sleli, že její kariéra je hračka. Ale každá role, byť sebemenší, znamenala těžce vybojovanou bitvu o výsluní.

Bývaly doby – vlastně celé roky –, kdy byla jen hladovějící herečka, kdy o samotě plakávala v pronajatém pokoji, poté co jí ne jeden, ne dva, ale celá spousta cyniků oznámila, že není dost fotogenická, že není dost nadaná.

Šedá myš.

Posoudili ji, zařadili do škatulky a založili. Nacpali její nové já do krabice spolu s tím starým, jako by mezi nimi nebyl žádný rozdíl. Poslední dobou se cítila osamělá. Podobalo se to dobám, které strávila v sirotčinci nebo jako „neplacená služka“ – což se stává většině dětí v systému pěstounské péče – v domě těch, kdo tvrdili, že o ni pečují.

Ale i tam byla opomíjená.

A pak se něco stalo. Přišla přesná dávka publicity – a ne takové, po jaké touží většina podobných dívek, té špatné – a nyní si dává filet mignon, kdy se jí zachce. Ale jen tehdy, když nechá Normu Jean stranou, zastrčenou v krabici, jen tehdy, když drží své pravé já v tajnosti.

Marilyn si vybere z botníku pár bílých lodiček na deseticentimetrovém podpatku a vklouzne do nich. Hezky jí ladí k přiléhavým bílým šatům.

Tato žena, tato Marilyn, se musí držet obrazu, jaký všichni chtějí. Platinová blondýnka s hustými vlnitými vlasy. Pootevřené rty, nakažlivý hrdelní smích. Velké nevinné svůdné modré oči. Křivky, nohy, prsa. Nalakované prsty na rukou i na nohou. Hedvábně hladká pleť. Takto si muži představují sexuální bohyni – i když nebude nikdy zdobit jejich lůžko.

Dává těm vlkům jedničku za snahu, ale pětku za všechno ostatní. Mizerové.

Poslední pohled do zrcadla jí prozradí, že je dokonale připravená.

I přes tu pomyslnou krabici, v níž trčí, je Norma Jean pořád tady, chňapá po cípech jejích šatů, jak jen dosáhne,

vykukuje škvírami v kartonu, kam sama sebe uklidila, čeká na ten den, na tu hodinu, kdy bude moci vylézt a být sama sebou. Například v hodinách, kdy se Marilyn schoulí s knížkou, touží se dozvědět něco nového. V minutách, kdy jí na krátkou chvíli sklouzne z ramen tlak toho, aby byla někým jiným, steče jako voda po horké voňavé koupeli, kdy tu stojí nahá a ryzí.

Na druhou stranu, možná už dál nechce být Norma Jean. Ta holka v sobě nese spoustu zármutku. Minulost se jí zakousla do kostí, nakreslila v ní mapy nekonečných smutků. Ale coby Marilyn může vybrat ty nejlepší kousky sebe sama, přidat k nim nové, které si vytváří, a voilà, je tu nová osobnost.

Všichni po ní touží. Je žena, jíž chtějí být jiné ženy. Žena, jakou muži chtějí milovat. Idol dívek, které se učí líčit si rty, plakát na stěně pro chlapce, kteří teprve zjišťují, co je to touha.

Marilyn si vezme kabelku, otevře ji a zkontroluje obsah, přihodí tubičku rtěnky a zase ji zavře.

Norma Jean má velké sny. Viděla se coby herecká hvězda od té doby, co navštěvovala v práci matku, střihačku u filmu. Od prvního cvaknutí fotoaparátu, poté co ji objevili v továrně Radioplane – kde pomáhala za války –, až k nabídce malé roličky ve filmu. Kousíčky skládačky se pečlivě sestavovaly jeden ke druhému. Nikdo nemůže říct, že se tak daleko dostala jen tak, bez námahy. Musela klábosit s vedoucími pracovníky studií, se smíchem přecházet jejich nijak nenápadné návrhy, odstrkovat jejich dotěrné ruce z těla. Jedno „ne“ za druhým, stupínky ke všem těm „ano“, která potřebovala. K poznání, že je někdo – ne jen obyčejná Norma Jean, další hloupá blondýna, která se pokouší dostat do Hollywoodu.

Marilyn se znovu přestříkne Chanelem No. 5 a vykročí ke dveřím. Ze stolu v hale vezme obálku adresovanou Elle Fitzgeraldové. Třetí dopis, který napsala.

Marilyn miluje hudbu. Moc ráda by se zlepšila ve zpěvu. Když vyzpěvuje v obývacím pokoji své oblíbené písně, melodie Elly, Billieho, Doris, Franka a Sammyho Davise juniora – s nímž kdysi prožila drobný románek –, zní její zpěv lépe než před publikem, tam jí skřípe hlas. Zničehonic se vrátí zadrhávání, kterého se tak těžko zbavovala, Marilyn se rozplyne a zpod ní vykoukne zdrženlivá tvář Normy Jean.

Ale dostala nabídku role v novém filmu – *Páni mají radši blondýnky*. Je to hudební komedie a může nakopnout, nebo taky odkopnout její kariéru. Ráda by ten zpěv zvládla. A dokáže to. Ví, že ano, když bude studovat u zpěvačky, jako je Ella Fitzgeraldová.

Milá slečno Fitzgeraldová,

doufám, že ve mém žlutohnědém košíku najdete
můj dopis...⁴

Marilyn se usmívá do objektivů před studií NBC po živém nahrávání „Statement in Full“, představení pro jednu ženu v rámci rozhlasové série *Hollywood Star Playhouse*. Mává lidem, aby si všichni mysleli, že je tam jenom pro ně. Práce s davem, to je dovednost, v níž vyniká.

Byla z toho živého rozhlasového pořadu nervózní. Když natáčí film, může scény opakovat, dokud nejsou bez chybičky. Pokud zkazí nějakou repliku nebo se z nervozity zakoktá, může začít znova. Ale naživo? Jediný pokus a hotovo. Poslouchá Ellina interview, ale Ella kupodivu působí

⁴ Narážka na zhudebněnou dětskou říkanku o dopise a žlutém košíku. Na její motivy natočila Ella Fitzgeraldová v r. 1938 jazzovou píseň „A-Tisket, A-Tasket“, která se stala hitem.

nesvá, když mluví s reportéry, dokonce i o muzice. Aspoň jí předvádí, jak to nedělat.

Ale Marilyn, ta to dnes zvládla. Brzy se všichni dozví, že je dobrá ve filmu i v rozhlase.

„Marilyn! Marilyn!“ překřikují se reportéři jako hladoví vepři.

„Všem vám moc děkuji,“ odpovídá a míří k čekajícímu taxi, které ji odveze domů.

„Marilyn, je pravda, že se scházíte s Joem DiMaggiem?“ Ta otázka ji zarazí, hlavou jí bleskne obrázek vysokého okouzujícího hráče baseballu, který ji opravdu upoutal.

„Je to skvělý člověk a slyšela jsem, že i dobrý hráč baseballu,“ mlží. Nevěděla ani pořádně, co je zač, dokud ji nepozval na večeři.

Zjištění, že je slavný, bylo legrační. Joea její nevědomost pobavila, považoval to za roztomilé.

Potěšilo by ji, kdyby byl teď tady a mohl s ní oslavit to nahrávání, ale už se vrátil do New Yorku.

„Marilyn, pojedete za Joem do New Yorku?“

Miluje New York. Zvláště Brooklyn. Myslí na Brooklynský most a na to, že je ten nejúžasnější, jaký kdy viděla, a má úchvatnou historii.

„Musím se chystat na natáčení filmu v L. A. Ale možná se tam podívám příští týden, až budu patronkou soutěže Miss America v New Jersey.“ Je nadšená ze šatů, které má na to ušity. Jsou sexy a módní, stoprocentně ve stylu Marilyn Monroe, připadá si v nich krásná.

„Kdybyste soutěžila vy, ukradla byste si to celé pro sebe.“

Marilyn zalétne pohledem na člověka, který to řekl. „Jste milý.“

„Kdy se za vámi DiMaggio zas přijede podívat?“

„Ach, to nevím.“ Jde jim jenom o časový údaj, aby si ho mohli poznamenat do kalendáře a pak ji sledovat. „Pochybuji, že mu jeho manažer dá volno, kdy si řekne.“ Nasadí oslnivý úsměv a rozpoutá smršť blesků fotoaparátů.

„Marilyn, co říkáte na to, že Jane Russellová získá u vašeho příštího filmu mnohem vyšší honorář?“ Tahle otázka Marilyn zarazí, na chvíli není schopna slova.

Dosud se nedoslechla, kolik Jane dostane. Kdosi křikne nějaké číslo. Pokud je to pravda, je Janin honorář výrazně vyšší – tak moc, že se Marilyn cítí, jako by právě dostala ránu do obličeje.

Už se se svou hereckou kolegyní setkala a zjistila, že je skvělá. Jane má sošnou postavu, prakticky jako Amazonka, lesklé hnědé vlasy a sebevědomé oříškové oči. Na place, když se dostavily na první čtení, se k ní Jane chovala velice přátelsky, skoro jako starší sestra. Marilyn strávila celé hodiny s Natashou, svou instruktorkou herectví, a Jane pak přispěla k hladkému chodu scén svým klidným hlasem a sebevědomou elegancí.

Tyto myšlenky jí běží hlavou, zatímco zachovává klid a svůj typický úsměv na tváři. Ale uvnitř zuří.

„Jane je skvělá. Jsem nadšená, že s ní můžu točit.“ Nemíní jim dát najevo, že je šokovaná. Reportér jí to prozradil jen proto, aby vyvolal drama. Všichni chtějí drama. Drama prodává noviny stejně jako sex.

Srdce se jí prudce rozbuší – nejvyšší čas odejít.

Pošle reportérům vzdušný polibek a nastoupí do auta, na okamžik přitiskne dlaně na chladivou kůži sedadla. Pak zamává davu, který se rojí kolem vozu a snaží se nahlédnout dovnitř. Z prasat se stali vzteklí supi, snažící se urvat kousek mršiny na silnici.

Když dorazí domů, pořád ještě myslí na Jane a na reportéry. Ve schránce na ni čeká dopis. Zpáteční adresu zná moc dobře. Psala Elle několikrát a tohle je poprvé, kdy se dočkala odpovědi.

Ella Fitzgeraldová.

Marilyn se usměje a ještě ani není u dveří bytu, když roztrhne obálku a vytáhne ručně psaný dopis.

Milá Marilyn,

jste vytrvalá. To vám musím uznat.

Marilyn si čte ten vzkaz znova a znova, vstřebává slova napsaná Ellinou sestřenicí Georgiou, která se podepsala v zastoupení slečny Fitzgeraldové.

Napsat dopis, to je jedna z nejdůvěrnějších záležitostí, jaké může člověk udělat. Proto si Marilyn píše deníky. Pomáhá jí to odhalit, co je vlastně zač, když nestojí před kamerou, zpracovává si tak myšlenky, které se jí neustále honí hlavou.

Ve svých dopisech Elle se dělí o kousíčky sebe samé a doufá, že jí pěvkyně začne důvěřovat natolik, že odepíše. Marilyn je optimistka.

Milá Ello,

včera večer jsem ležela v obývacím pokoji
a poslouchala vaši desku. Vzbudilo to ve mně
vzpomínky na dobu, kdy jsem byla vdaná.
Na manželství s Jamesem jsem byla moc mladá.
Co člověk ví v šestnácti letech, kromě toho,
že si myslí, že ví všechno?

Dobré na tom je, že už mi není šestnáct, a když
se budu cítit na to, abych se bezhlavě zamilovala,
třeba do nějakého hráče baseballu, pak to
udělám.

Co si myslíte o lásce?

Marilyn

Ellina odpověď má sedm slov: *To je otázka, na kterou neumím odpovědět.*

Marilyn to překvapilo – vzhledem k tomu, jak Ella o lásce zpívá. Následující odpověď na Marilynin dopis je delší a ta příští ještě delší.

Přestože se nikdy nesetkaly, Marilyn věří, že se to brzy stane.

Když ji slyší zpívat – hlas, tón, rytmus, styl –, je pro ni Ella jako otevřená kniha. Marilyn připadá, že jí rozumí. Nikdo nemůže takhle zpívat a nebýt citlivý, tvůrčí a nadaný umělec, oddaný své práci až do hloubky duše. Copak to nepsala Georgiana v prvním vzkazu – že aby se naučila zpívat, musí objevit hlas ve vlastní duši?

Až se s Ellou setkají, dokáže jí to – že je stejný typ ženy.

Když píše tyto dopisy, uvědomuje si, že není Marilyn Monroe, ta okouzující filmová hvězda. Je... prostě sama sebou. Zčásti Marilyn a zčásti Norma Jean. Žena se srdcem a sny, hledající někoho, kdo bude poslouchat její žerty, nebude opravovat její styl vyjadřování, nebude zpochybňovat její inteligenci, nebude jí zírat na prsa, nebude čekat na její příští slabiku, když ve skutečnosti nebude mít co říct. Ne, vychutnává si, že má přítelkyni jako za starých časů, přítelkyni k dopisování – i když ne vždycky odepisuje osobně. Ella se do té role skvěle hodí.

Poté co Marilyn sepíše všechno, co se událo od jejího posledního dopisu, nalepí na obálku známku a vyběhne ke schránce. Nízké podpatky jen klapou na chodníku.

Obálka lehce vjede do škvíry a Marilynino srdce se v hrudi rozbuší o něco rychleji.

Vzhlíží ke kalifornské obloze, zhluboka se nadechuje vůně bugenvilejí a strelicí vysazených kolem bytového komplexu. Bývaly doby, kdy si myslela, že se její sny nesplní. Kdy uvažovala, že možná všechno, o co na světě stojí, je daleko mimo její dosah. Ale teď se musí pořád usmívat. Přitiskne si ruku na prsa a povzdechne si.

V životě i v lásce všechno zapadá na své místo.

Její kariéra stoupá a stoupá – i přes ten nižší honorář. Nehraje už epizodní role, žádné šťěky. Je filmovou hvězdou po boku velikánů.

A má nový cíl. Dostat sto tisíc dolarů za film. A jednoho dne i milion. Žádné meze neexistují. A teď se musí připravit na taneční hodinu. Hvězdy se jen tak nerodí, ty se z lidí teprve musí udělat.